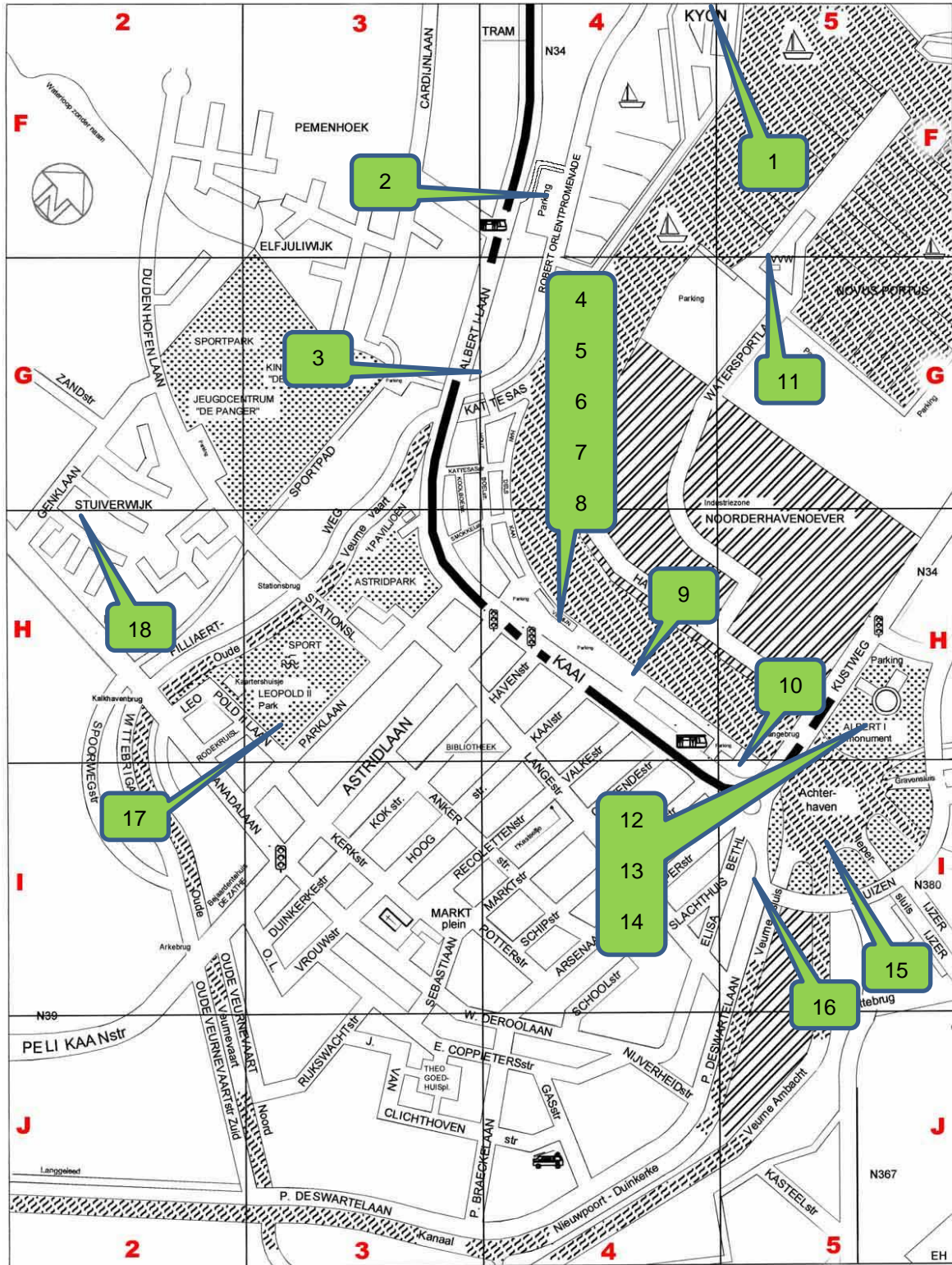

**BELDHOUWERKEN IN NIEUWPOORT
OP OPENBARE PLAATSEN**

Paul De Coninck en Friede Lox

Vlotkom - Kattesas - Vismijn en Kaaiplein - VVW Nieuwpoort - Omgeving Ganzepoot - Leopold II park - Stuiverwijk

Vlotkom

1. Le Vent Souffle où il Veut (*Daniël Büren*)
2. De Poolreiziger (*Freddy Cappon*)

Kattlesas

3. Vers (*Paul Snoek*)

Vismijn en Kaiplein

4. De Wonderbare Visvangst (*Lodewijk Willaert*)
5. A.C.W. Aan de Vissers (*Michel Bollion*)
6. Ode aan de Visser (*Pierre-Paul Keters*)
7. De Kreeft (*Robert Van Lierde*)
8. Vissersechtpaar (*Koos Vander Kaaij*)
9. Vissersmonument (*Pierre de Soete*)
- 10 Nieuwpoort ontmoet de Wereld (*naar een ontwerp van F. Populiere en E. Verdonck*)

VVW Nieuwpoort

- 11 Recht door Zee (*Fernand Vanderplancke*)

Omgeving Ganzepoot

- 12 Brits Monument (*Charles Sargeant Jagger*)
- 13 Ruitersstandbeeld Albert I (*Karel Aubroeck*)
- 14 Albert I-monument (*Karel Aubroeck*)
- 15 IJzergedenkteken (*Pieter-Jan Braecke*)
- 16 Buste Hendrik Geeraert (*Pieter-Jan Braecke*)

Leopold II park

- 17 Engelenfiguur (*Pieter-Jan Braecke*)

Stuiverwijk

- 18 Het Gezin (*Fernand Vanderplancke*)

Vlotkom

1. LE VENT SOUFFLE OU IL VEUT

foto: friede lox

Het kunstwerk

Op 8 april 2011 werd het kunstwerk 'Le vent souffle où il veut' van de Franse kunstenaar **Daniel Buren** op de Kromme Hoek ingeplant. Vanaf dan kan iedereen van het unieke en kleurrijke uitzicht genieten: wandelaars en fietsers langs de havengeul en op de Kromme hoek, maar ook de bemanning van de boten die in en uit de geul varen. Wie tussen de masten wandelt, krijgt een heel ander zicht op het werk. Het imposante kunstwerk bestaande uit honderd vlaggenmasten met daaraan evenveel windhanen was een van de blikvangers van Beaufort03 en prijkte toen op het strand van De Haan. Met dit werk wilde **Buren** een bos creëren waarin kinderen kunnen spelen en wandelaars vertoeven. Hij koos voor tien verschillende kleuren uit het RAL-spectrum en liet deze in alfabetische volgorde aan de masten monteren: donkerblauw over paarsachtig rood naar weidegroen. Alle kunstwerken van **Daniel Buren** zijn zogenaamde in-situ werken: ze komen tot stand als reactie op of in relatie met hun omgeving. Het werk 'Le vent souffle où il veut' komt enkel tot zijn recht in de buitenlucht, de windhanen komen tot leven in de wind, het bos kan enkel buiten ingeplant worden.

De kunstenaar: DANIEL BUREN

Daniel Buren studeerde in 1960 af aan de École des Métiers d'Art. (Paris). In 1966 vormde hij samen met Olivier Mosset, Michel Parmentier en Niele Toroni de kuns-

tenaarsgroep BMPT. Zij presenteerden een gezamenlijke expositie op de Biënnale de Paris in 1967.

Sinds de 1970er jaren ging hij exposeren in Europa, Amerika en Japan. In 1986, toen François Mitterrand president werd, bereikte hij als leidend kunstenaar status na een omstreden werk in het Parijse Palais Royal. Datzelfde jaar vertegenwoordigde hij Frankrijk op de Biënnale van Venetië en won daar de befaamde Gouden Leeuw.

Büren werd in 2007 bekroond met de Japanse Praemium Imperiale, door velen vergeleken met een Nobelprijs. Hij was een van de vijf kunstenaars in de shortlist voor het Angel of the South-project

Daniel Büren wordt vaak aangeduid als 'de streep - vent'. Zijn strepen worden wereldwijd weergegeven in privéwoningen, openbare gebouwen en musea. Hij begon door de oprichting van honderden gestreepte affiches rond Parijs en later in meer dan 100 metrostations.

Kenmerkend zijn regelmatige, contrasterende grote strepen en de integratie van het visuele oppervlak in een architectonische ruimte, voornamelijk in doorgaans historische, baanbrekende architectuur.

Zijn voornaamste bezorgdheid is de 'plaats van productie', "als een manier van presenteren van kunst" (het proces van 'maken' in plaats van bijvoorbeeld mimesis of niet de vertegenwoordiging van iets, maar het kunstwerk zelf). Het werk als specifieke installatie in site, met een relatie tot haar omgeving.

2. DE POOLREIZIGER

Kunstwerk 6 meter hoog en 3 meter breed, is gemaakt in cortenstaal. De pilaren strekken zich hoog uit en met de poolcirkels vormen ze een cirkelboog of Arc. Het staat sinds 2007 aan de Vlotkom.

De kunstenaar: FREDDY CAPPON

Freddy CAPPON kreeg als opdracht een werk te maken rond Dixie Dansercoer, de Nieuwpoortse poolreiziger, omdat hij vertrok uit Nieuwpoort richting Antarctica met de Euronav Belgica. Het werk symboliseert de eenzaamheid, het alleen zijn en de uitgestrektheid van het heelal.

De ingebeelde weg die Dixie doorkruist met zijn ski's, alleen met zijn gedachten en gevoelens, strekt zich uit richting hemel.

Het beeldhouwwerk staat op een dukdalf, ode aan Nieuwpoort.

De kunstenaar: FREDDY CAPPON

Freddy Cappon woont en werkt in Nieuwpoort. Kunstwerken geven een grote betekenis aan zijn leven: creëren

dient om de grenzen van ons eigen wezen te bepalen. In zijn kunstpraktijk vervaardigt hij graag monumentale werken met materialen als beton, arduin, marmer en verschillende soorten metalen. (Kunst)voorwerpen dienen als grenslijnen, vermaterialiseren verleden en heden en laten zien waar we eindigen. Het is voor Cappon een enorme verheffing om die eenheid uit te brengen.

Kattlesas

3. VERS

Het kunstwerk

Het plaket met de versregels '*Hier op de grens tussen land en zee, waar de wind ploegt in de akkers van het water*' is een eerbetoon aan wijlen mevrouw Marie-Jeanne Moortgat-Keukelinck, die van

1973 tot 1991 als voorzitter van de plaatselijke cultuurraad het gezicht van het Nieuwpoortse cultureel bestel was. Zij was bovendien de drijvende kracht achter de werkgroep literatuur.

Naar aanleiding van de onthulling van een infobord (*verdwenen in 2014*) bij het plaket op 7/11/2006 werd er door Toon Hillewaere een Paul-Snoekwandeling georganiseerd langs de promenade. In Nieuwpoort-Bad was op de reling een gedicht aangebracht (later "gevandaliseerd") en tijdens die wandeling werd af en toe halt gehouden en hebben leden van de afdeling Woord van de Veurnse muziekschool een gedicht voorgedragen. Op het einde werden de versregels (in Cortenstaal uitgesneden door een firma die gespecialiseerd is in het maken van deze letters) onthuld met een kleine plechtigheid. Op die manier kreeg de blote betonnen gevel van dat gebouwtje een poëtische camouflage.

De kunstenaar: EDMOND SCHIETEKAT

Paul Snoek werd als **Edmond SCHIETEKAT** geboren december 1933 te Sint-Niklaas. Zijn vader was textielfabrikant. Zijn moeder heette Paula Snoeck, vandaar zijn pseudoniemkeuze. Zijn middelbare studies deed hij aan het Sint-Lievens college te Antwerpen en aan het Sint-Jozef Klein Seminarie te Sint-Niklaas. Hier had hij Anton Van Wilderode als leraar letterkunde. Hij volgde nog enige tijd rechten en filologie aan de universiteit te Gent. In 1955 stichtte hij samen met Hugues C. Pernath het avant-gardetijdschrift "Gard Sivik". Na zijn legerdienst in Duitsland (1956-57) besloot hij fulltime kunstenaar te worden, doch hij gaf dit besluit vlug op. Hij trad dan maar in dienst van de familiale textielfabriek en bezocht als handelsreiziger verschillende landen. In 1963 stichtte hij een eigen import- en exportfirma van Japanse bedrukte zijde. Daarna werd hij verkoopdirecteur in een paalfunderingsbedrijf. Ondertussen was hij in 1961 gehuwd met Mylène. Zij kregen drie kinderen. Paul Snoek was redactielid van het "Nieuw Vlaams Tijdschrift". In zijn vrije tijd was hij verzamelaar van antiek en amateur motorcrosser. Hij was zeer bevriend met Gaston Burssens. Met zijn aanvankelijk dichtwerk stond Paul Snoek dicht bij de experimentelen zoals blijkt uit zijn eerste bundels "Archipel" (1954) en "Noodbrug" (1955). Later werk kan gekenschetst worden als parlando-poëzie. De bundel "De heilige gedichten" (1959) getuigt van een cynisch surrealisme dat soms doet denken aan de grotesken van Paul van Ostaijen. In zijn latere rijpere poëzie (o.a. "De zwarte muze" uit 1967) komt een meeslepende virtueuze beeldentaal tot uiting, tegelijkertijd barok en modern. Ook zijn proza is van experimentele aard en geeft meermaals een beeld van zijn wilde jaren (zie "Soldatenleven" uit 1961 en "Een hondsdolle tijd" uit 1971). Zijn werk werd meermaals bekroond, zo o.a. in 1963 met de Ark-Prijs van het Vrije Woord en in 1968 met de Driejaarlijkse Staatsprijs voor Poëzie. Hij schreef ook onder het pseudoniem **Edmond Schietekat**. De dichter, wiens echte naam **Edmond Schietekat** was, heeft een tweetal jaar in de Nieuwpoortse Simliwijk gewoond vooraleer hij naar de Middelkerkse deelgemeente Slijpe verhuisde. Het is precies een kwarteeuw geleden dat Paul Snoek, het *enfant terrible* van de Vlaamse poëzie, bij een auto-ongeval te Tielt op 19 oktober 1981 om het leven kwam.

Vismijn en Kaiplein

4. DE WONDERBARE VISVANGST

foto: paul de coninck

Deze bas-reliëf is terug te vinden op de zijgevel van de uurwerktoren van de vismijn.

De kunstenaar : LODEWIJK WILLAERT

Lodewijk Willaert werd geboren te Nieuwpoort op 20/09/1906. Hij is de broer van Jaak Willaert - 1905 (beeldhouwersgast) en Angele Willaert - 1902 - later echtgenote van burgemeester Floribert Gheeraert. Hij woonde in de Potterstraat

nr. 6. Gaat als jonge knaap in de leer bij houtsnijder Devry, kerkmeubelmaker te Nieuwpoort. Sluit vriendschap met Gustaaf Buffel en Cyriel Verschaeve.

Dankzij een aanbeveling van Verschaeve komt Willaert werken in het atelier van Julius Lagae in Brussel. Volgt daarna lessen bij de Franse beeldhouwer Antoine Bourdelle.

Zelfstandig beeldhouwer.

Vestigt zich na zijn huwelijk in Moeskroen. Maakt er een bronzen buste van Karel Cogghe, maar het stadsbestuur van Moeskroen weigert het in het park te plaatsen.

Na de oorlog werd hij geïnterneerd in St. Kruis. Als gunstmaatregel mag hij een gedenkteken beeldhouwen ter ere van de slachtoffers van het luchtwezen. Het werk krijgt een plaats in de gang van het vliegplein te Raversijde. In dezelfde periode maakt hij ook de gebeeldhouwde ingangspoort van de luchtmachtbasis in Koksijde.

Vestigt zich in Gistel.

Maakt er het beeld voor het Eugeen van Oye monument.

Een plaasteren herinneringsplaket van zijn hand wordt geschonken aan diegenen die een gift gedaan hebben voor het monument.

In 1957 maakt hij het bas-reliëf ter ere van de 'Wonderbare visvangst'. Dit keramisch kunstwerk bevindt zich op de uurwerktoren onder het plat dak en van de vismijn.

Het verhaal:

In de bar koude winter van 1943, toen de bevolking bij ons door voedseltekort op sterven na dood was, blokletterde de krant Het Volk van 1 maart 1943: "Haringmirakel helpt Belgen door de winter" en rapporteerde over de miljoenen kg.

vette haring die in reusachtige scholen voor de Nieuwpoortse haven strandden. Zomaar 37.8350 ton haring werd in mei 1943 aangevoerd en in 1944 22.710 ton. Men kon dan ook spreken van een echte wonderbare visvangst, een “gave Gods” die in de haven werd binnengebracht. Was er in het algemeen een schaarste aan voedingsmiddelen, de haring is in onze stad vier jaar lang, omzeggens bestendig, door het gros van de mensen, kunnen bemachtigd worden.

De miraculeuze haringvangst, die haar tol op zee eiste, had dan aan land de honger van vele honderdduizenden gestild.

Tekst : Luc Filliaert

La ‘Petite histoire’ verteld door Valère Questier

Anno 1943

De hedendaagse kaai tot voorbij de Oude Jachthaven was volledig afgezet met pinnetjesdraad en met controle aan de ingang. De Oude Jachthaven – de barquadaire – was voorzien van sasdeuren, zodat er altijd water genoeg was voor de vissersboten want dat was toen de vissershaven (huidige Vlotkom). Naast de kaai was er een spoorangeerstation. De ‘verse’ haring werd van uit de korven in de kolentenders gegoten. Zo vertrok de goederentrein naar Nieuwpoort waar hij aan de kaai (waar nu de vismijn is) kon rangeren om te lossen en eventueel te laden. Nadien vertrok de goederentrein voorzien van haring bestemd voor het binnenland en Duitsland. (ik vraag mij af hoe die haring er uit zag en rook toen hij ter bestemming kwam). Het gebeurde dikwijls dat er alarm was en dan bleef de trein staan, met de haring in de zon!!!

Valère - toen een knaap van 9 jaar- heeft het gebeuren van de ‘wonderbare visvangst’ beleefd. Hij moest, zoals vele kinderen uit een kroostrijk gezin, rennen naar de vismijn, kruipen onder de prikkeldraad en de meegebrachte zakken (ook broekzakken) vullen met haring die her en der naast de korven lag. De Nieuwpoortse bevolking at veel gratis haring.

5. A.C.W. AAN DE VISSERS

foto: paul de coninck

Het kunstwerk - bas-reliëf ACW aan de vissers – vismijn
(hoofdingang)

Het werk werd gerealiseerd in de steenbakkerij te Nieuwpoort en bestaat uit 20 faience tegels.

De kunstenaar: MICHEL (RIK) BOLLION

Michel (Rik) Bollion (Nieuwpoort, 1925-1997) was een Belgisch kunstschilder, tekenaar en keramist.

Rik Bollion groeide op in Nieuwpoort. Hij volgde er de Rijksmiddelbare jongensschool en kreeg in avondlessen kunstonderricht van Emile Ollevier aan de Nieuwpoortse tekenschool. Van beroep werd hij technisch tekenaar. In de lokale steenbakkerij werkte hij als decorateur van keramische voorwerpen (asbakken, schotels, siervazen, siertegels, tegeltableaus, kleine figuratieve bas-reliëfs).

In zijn geschilderde en getekende oeuvre is de Nieuwpoortse haven prominent aanwezig, naast een aantal portretten. In 1946 ontwierp hij een postzegel van 3,50 fr., voor Belgisch-Congo met daarop de voorstelling van een sculptuur van een knielende maskerfiguur.

Voor een Lourdesgrot bij het bos van Houthulst ontwierp hij de keramieken basreliëfs voor de kappelletjes van de ommegang rond de grot.

In 2010 organiseerde de Stedelijke Bibliotheek Nieuwpoort een kleine tentoonstelling.

Tekst: Friede Lox

6. ODE AAN DE VISSERS

Het kunstwerk hangt tegen de binnenmuur van de verkoopzaal van de vismijn,.

De kunstenaar: PIERRE-PAUL KETERS

Pierre-Paul KETERS (°1932) woont in de Klinieklaan 6 te Veurne.

Hij was leraar lastechnieken aan het Vrij Technisch Instituut te Veurne.

Hij begon met sculpteren in de jaren zestig van de vorige eeuw.

Hij zag in het atelier in het VTI grillige vormen van onbruikbare stukken metaal in de hoek liggen.

Hij zag meer dan oud en waardeloos ijzer, als kunstenaar zag hij vormen.

Zijn geest, zijn fantasie, zijn creativiteit werd plots aangewakkerd.

De uiteindelijke vormgeving van zijn werken zijn vaak realistisch, maar vaak ook zeer decoratief.

Humor en symboliek spelen een grote rol in zijn werken.

Hij ontwierp de vissersboot (ode aan de vissers – stedelijke vismijn te Nieuwpoort)

Hij maakte onder meer een boeteling en een groot spinnenweb die aan zijn huis te zien zijn.

Aan de Kaai (te Veurne), bij het gebouw van het OCMW, maakte hij de lassculptuur "Helpende handen".

Voor de Ghesellen van de Kastelnij maakt hij elk jaar de trofee voor de culturele laureaat.

In 2012 was dat het mout en brouwhuis de Snoek, dit jaar (2013) is het Navigo.

Vroegere winnaars waren VVV Lo-Reninge, Duinenabdij, Fugato de Furnis, Delvaux-museum.

De maquette van de trapgevels van de Veurnse markt met de boetelingen die in het stadhuis van Veurne te zien is, is ook door hem gemaakt.

Tekst : Johan Den Baes

7. DE KREEFT

foto: friede lox

Dit lassculptuur **De Kreeft** hangt tegen de binnenmuur op het eerste verdiep van de vismijn en werd geschonken aan de stad Nieuwpoort - door Robert Van Lierde, burgemeester van Ursel van 1953 tot 1961.

Hij was reeds de derde generatie die actief was in de politiek van Ursel. Zijn zoon

Renaat Van Lierde is vandaag als vierde generatie op rij actief in de gemeentepolitiek.

8. VISSERSECHTPAAR

foto's: paul de coninck

Dit werk staat in de vismijn (zaal Verbanck)

Het kunstwerk

Ko Coulier maakte als IJslandvaarder 8 reizen naar de rijke IJs-

landse visgronden. Samen met zijn vrouw - Reintje Becu – worden ze vereeuwigd in het gereconstrueerde vissershuisje dat tot de jaren 1960 op de Kaai stond. Nadien verhuisde het huisje naar de zaal Verbanck in de stedelijke vismijn.

De kunstenaar: KOOS VANDER KAAIJ

Kunstenaar **Koos Vander Kaaij** boetseerde de hoofden van het echtpaar met de klei van de streek. Ze werden dan gebakken in de Steenbakkerij te Nieuwpoort.

Hij studeerde aan de academie in Haarlem en van 1921 tot 1924 privé bij Hans Schwegerie in München privé. Hij werkte daar bij de Haarlemse beeldhouwer Vreugde. **Vander Kaaij** verlegde zijn activiteiten naar Vlaanderen: eerst in Kortrijk en vervolgens in Nieuwpoort (waar hij in 1954 de Kunstkring Wassend Getij oprichtte), De Haan en Knokke (waar hij een galerie openhield) en tenslotte rond 1972 naar Brugge.

9. VISSERSMONUMENT

foto: friede lox

Dit bronzen beeld staat sinds 1958 op het Kaaiplein. Het werd gerestaureerd en verplaatst in 2003 ter gelegenheid van de aanleg van het nieuwe Kaaiplein

Het kunstwerk

Het **vissersmonument** is een karaktervol beeld en een moment van stilte voor alle op zee omgekomen Belgische vissers. Het werd gerestaureerd en herplaatst.

Vijfennegentig namen van Nieuwpoortse vissers die met een vissersvaartuig of met een vaartuig van een andere vloot hebben gevaren werden gebeiteld in een

arduinen gedenksteen die men in de vloer van het Kaaiplein metste vóór het vissersmonument. Elk jaar op Sinksenmaandag vindt een herdenking met bloemenhulde plaats. De oudste visser, Achiel Lenaers, is op zee gebleven op 18 april 1906. Patrick Geryl, is sinds 14 december 2005, de jongste.

De kunstenaar: beeldhouwer PIERRE DE SOETE (° 1886 - + 1948)

Geboren in Sint-Jans-Molenbeek en overleden in Brussel. Pierre was op twaalfjarige leeftijd wees. Hij volgt de cursus schetsen aan de Academie van Molenbeek en werkte als leerjongen in de Compagnie de Bronzes in Brussel waar hij in contact kwam met Jef Lambeaux (1852-1908) en Constantin Meunier (1831-1905). Daarna volgde hij de cursus modelleren. **Pierre de Soete** wijdde zich volledig aan de beeldhouwkunst. Hij werkte mee aan het beeldhouwwerk van de vlak na de Eerste Wereldoorlog met Amerikaans sponsorgeld opgerichte Universiteitsbibliotheek aan het Ladeuzeplein en schreef in januari 1928 in *Le Soir* een 'vlammend' artikel over de Duitse vernielingen in Leuven onder de titel "Louvain et Locarno". Hij hield zich voornamelijk bezig met publieke bestellingen en grafmonumenten. Pierre realiseerde onderwerpen zoals daar zijn : moederschap, dans, sport en andere.

10. NIEUWPOORT ONTMOET DE WERELD (naar een ontwerp van F. Populiere en E. Verdonck)

foto's: friede lox

“Nieuwpoort en zijn zustersteden spreken de universele taal van de vriendschap, over alle politieke, culturele en taalgrenzen heen.

Op zaterdag 11 juni 2011 werd de creatie '**Nieuwpoort ontmoet de wereld**' plechtig onthuld. Het gaat om een stalen constructie die de verbroedering tussen Nieuwpoort en zijn zes jumelagesteden – Nieuwpoort a/d Lek (NL) – Durbuy (BE) – Plettenberg Bay (ZA) - Genk (BE) – Dudenhofen (DE) – Ayacucho (PE) - in de kijker zet. Het is een constructie met wegwijzers die naar de verschillende

jumelagesteden wijzen en die kriskras door elkaar staan. De constructie wordt geplaatst op het Kaaiplein, nabij de Langebrug aan de fietsers- en voetgangerspasserellen.

VVW - Nieuwpoort

11. RECHT DOOR ZEE

foto: paul de coninck

De beeldhouwer van dit werk is **FERNAND VANDERPLANCKE**

Het staat opgesteld aan het clubhuis van VVW-Nieuwpoort (Novus Portus).

De kunstenaar: FERNAND VANDERPLANCKE (°12.08.1938)

Fernand Vanderplancke (° 12/08/1938), Oostduinkerkenaar, volgde de Academie voor Schone Kunsten in zijn geboortestad Brugge en was ooit leerling van de Poolse Joseph Petruk. Hij bekwaamde zich in alle disciplines van de beeldhouwkunst. Hij kapt in hout, last in metaal, boetseert en modelleert in gips. Zijn houten kunstwerken zijn zeer imposant. Het laatste groot houten kunstwerk kreeg een centrale plaats tijdens de tijdelijke tentoonstelling van de Gentse Floraliën. Vanderplancke ontwerpt ook medailles, gedenkpenningen en plaketten. Voor de 15de keer mocht hij in 2010 de trofee voor de Ronde van Vlaanderen maken. Maar hij schildert ook ontwerpen voor menukaarten en wijnflessen. Hij kwam tot een eigen discipline: *wood-scillel art*.

Omgeving Ganzepoot

12. BRITS MONUMENT

foto's: paul de coninck

Het kunstwerk

Drie leeuwen houden de wacht bij **Het Brits gedenkteken – British Memorial to the Missing**, een achtkantig witstenen zuil met twaalf bronzen tafels. Daarop staan 566 namen van Britse vermisten gedurende de operaties bij Antwerpen, begin oktober 1914, en aan de Belgische kust, vooral in juli 1917. Het smetteloze onderhoud gebeurt door de Britse Commonwealth War Graves Commission

Dit monument is in Euville-steen (kalksteen uit het Département de la Meuse, Frankrijk), ontworpen door W.B. Binnie met beeldhouwwerk van Charles Sergeant JAGGER, werd onthuld op 23 juni 1928, in aanwezigheid van generaal Mac Donogh en eerste minister H. Jaspar. Het werd opgericht op initiatief van de 'Commonwealth War Graves Commission' (C.W.G.C.),

de Britse instantie die o.m. instaat voor het onderhoud van de Britse militaire begraafplaatsen. De C.W.G.C. is eveneens initiatiefnemer geweest voor 14 'memorials to the missing', waarop de namen van de vermisten van een hele frontzone zouden worden gegraveerd.

Voor de Ieper en Wijtschateboog, betreft het vier 'memorials', nl. de Menenpoort in Ieper, het Tyne Cot Memorial en de twee 'New Zealand Memorials to the Missing': op Buttes New British Cemetery en Messines Ridge British Cemetery. Iets meer ten zuiden, net over de taalgrens, ligt het Memorial van Ploegsteert. Helemaal in het noorden van de Westhoek tenslotte worden 548 Britten herdacht op dit gedenkteken in Nieuwpoort. Zij behoorden hoofdzakelijk tot de 'Royal Naval Division' en stierven bij de poging Antwerpen te houden in oktober 1914. Het merendeel stierf in 1917. Het was immers pas in juni 1917 dat de Commonwealth-troepen naar deze regio terugkeerden, wanneer het 'XVth Corps' de Franse troepen in de sector van de kust tot Sint-Joris aflosten. Vooral in juli ging het er hevig aan toe. In november 1917 werden ze opnieuw door Fransen afgelost.

Dit gedenkteken werd als monument beschermd bij Ministerieel Besluit van 17 december 1999 door opname in het dossier van de "Ganzepoot" en oorlogsmonumenten, omwille van het algemeen belang gevormd door de esthetische, historische en socio-culturele waarde.

William Bryce Binnie FRIBA (°1885/1886 – +?) was een Schots architect. Binnie studeerde aan de Academie te Glasgow, waar hij een Gouden Medaille verwierf en vertoefde een jaar in Italië op schoolreis. In 1910 vertrok hij naar New York om te werken bij Warren & Wetmore, waar hij tussen andere buildings werkte aan sommige details van het interieur van het Grand Central Station werkte. In 1913 keerde hij terug naar Groot-Brittannië om er te werken als tekenaar onder leiding van Leonard Martin.

Binnie diende in het leger gedurende de Eerste Wereldoorlog, uiteindelijk bereikte hij de rang van majoor. Na de oorlog, bekleedde hij een positie aan de "Imperial War Graves Commission", veel tijd bestedend in Frankrijk en België om er gedenktekens te ontwerpen, inclusief dit te Nieuwpoort in West-Vlaanderen. Hij werd toegelaten tot RIBA in 1919 als een vertegenwoordiger, en werd een gelijke in 1925. In 1927 richtte hij een praktijk op met Claude Ferrier in Westminster en samen werkten deze twee aan flatgebouwen waaronder: - 81 New Bond Street - Extension to the National Temperance Hospital (now part of University College Hospital), London. - The West and East Stands of Arsenal Stadium, Highbury, London (1932 & 1936 respectively) Na de dood van Ferrier in 1935 runde hij alleen deze praktijk.

De kunstenaar: CHARLES SARGEANT JAGGER

C.S.JAGGER was de zoon van een koolmijnmanager, en kreeg zijn opleiding aan de Sheffield Royal Grammar School. Op 14-jarige leeftijd werd hij leerjongen graveur in metaal bij het bedrijf Mappin and Webb te Sheffield.

Hij studeerde aan de Sheffield Kunstschool vooraleer te verhuizen naar Londen om er beeldhouwen te studeren aan de Royal College of Art (1908-1911) en bij Edouard Lanteri. **Jagger** werkte als de assistent van Lanteri, en ook als docent in modelleren aan de Lambeth School of Art worked as Lanteri's assistant. Hij had als vrienden William Reid Dick en William McMillan. Zijn vroegste werk behandelde klassieke en literaire thema's en waren beïnvloed door de "New Sculpture" beweging geconcentreerd op de middeleeuwse geest en op oppervlakkige eigenschappen. Zijn werk als student gaf hem de mogelijkheid om verschillende maanden een reis te maken naar Rome en Venetië. In 1914 won hij de Britse Prijs van Rome.

Zijn werk als beeldhouwer:

De stijl van **Jagger's** werk, voornamelijk zijn beelden van soldaten, leunde aan bij het realisme. In die tijd was echter idealisme en modernisme in het beeldhouwen de mode, maar de figuren van **Jagger** waren hoekig en zoals "arbeiders". Het gaf hem een reputatie als realistisch beeldhouwer. Ook al was **Jagger** gekend als beeldhouwer van veelsoortige monumenten, toch zal hij vooral in herinnering blijven door zijn oorlogsmonumenten.

Zijn bekendste werk is het "Royal Artillery Memorial" (1921-25) in Hyde Park Corner te Londen. **CHARLES SARGEANT JAGGER** stierf plotseling op 16 november 1934 aan een longontsteking.

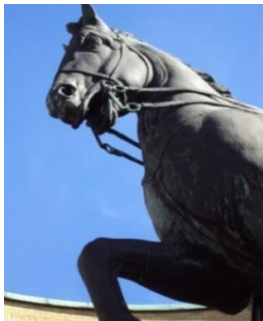
Bron: britannica, vertaling Paul de coninck

13. RUITERSTANDBEELD ALBERT I

foto's: paul de coninck

Het bronzen ruitersstandbeeld van de 'Koning-Soldaat' in het midden van de zuilenkring is vier meter hoog en staat op een voetstuk van vier meter. Het beeld is een werk van **Karel AUBROECK** die ook de beelden van de eerste IJzertoren maakte die nu aan de hoeken van de Paxpoort van de IJzertoren staan. Met zijn ont-

werp kreeg hij 10 stemmen op 13 in de beoordelingscommissie. Het beeld werd eerst in klei ontworpen, daarna werd het ontwerp in een gipsvorm overgebracht waarin het brons gegoten werd. De opdracht gevende commissie oordeelde dat **Karel Aubroeck** te weinig het militaire aspect belichtte: de beeldhouwer had de gezag tekens beperkt tot een kenteken op de kraag en het hoofd van de koning droeg geen helm. Na heel wat discussie werd het koninklijk hof geraadpleegd en **Aubroeck** haalde zijn slag thuis.

Bron: Luk De Ryck en Christel Mertens "Karel Aubroeck, een monument in de Vlaamse beeldhouwkunst" in het jaarboek 1983 van het gemeentemuseum Temse

De kunstenaar: KAREL AUBROECK

Karel AUBROECK (1884-1986) behoort tot de belangrijkste Vlaamse beeldhouwers van de 20e eeuw.

Aubroeck kreeg zijn opleiding aan de Academie van Temse. Hij volgde in Mechelen een opleiding tot houtsnijder. Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleef hij aan het front. Na 1918 studeert hij verder aan de Academie van Mechelen.

In 1924 liet hij voor zichzelf in Temse de woning "De Uil" bouwen in art deco. In de jaren '30 werd de woning met een atelier en galerij uitgebreid. Hij bleef er wonen tot aan zijn dood in 1986. De bijhorende tuin werd in 2002 in opdracht van de huidige eigenaars door de bekende bloembinder Daniël Ost heraangelegd.

Werk:

Aubroeck werkte vooral in expressionistische stijl, gekenmerkt door een gesloten karakter. Naast beeldhouwen schilderde hij ook. Hij nam van 1922 tot 1968 deel aan de tentoonstellingen van de Wase Kunstkring en aan vier Biënnales in het Middelhuis museum. Daarnaast was hij ook voorzitter van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

Werk van hem bevindt zich onder meer in de musea van Antwerpen en Sint-Niklaas.

Bron: wikipedia

14. ALBERT I-MONUMENT

foto's: paul de coninck

Het Koning Albert I-monument werd opgericht op initiatief en met de steun van de Nationale Oudstrijdersvereniging van de Eerste Wereldoorlog. Het werd ontworpen door architect **Juliaan de RIDDER**. Op 7 augustus 1937 werd de eerste steen gelegd (witte natuursteen aangebracht aan de binnenzijde van het toegangsgebouw) en op 24 juli 1938

werd het door bisschop Lamiroy ingewijd en door koningin Elisabeth, koning Leopold II en de prinsen Karel, Josephine-Charlotte en Boudewijn ingehuldigd.

Het monument zelf is cirkelvormig en heeft een doorsnede van 32 meter. Tien dubbel blokvormige zuilen dragen, 20 meter hoog, een ringbalk van 100 meter omtrek. Daarop ligt een wandelgang met oriëntatiegegevens in koperen platen. De rondgang is bereikbaar via een wenteltrap en een liftkooi. Van op de gaanderij heeft men een mooi uitzicht op de kustlijn met zijn brede stranden en het achterliggende polderlandschap. Het monument is afgewerkt met in- en uitspringende baksteen,

gebakken uit klei van de frontstreek. Op de binnenzijde van de zuilen en de rondgang staan in dat metselwerk de namen aangegeven van de plaatsen waar de klei voor de baksteen werd gedolven en waar de slag werd geleverd. Centraal staat het bronzen ruitersstandbeeld van Koning-Ridder Albert I. Het is gemaakt door beeldhouwer **Karel AUBROECK** uit Temse, die ook voor de IJzertoren in Diksmuide beelden maakte. Het ruitersbeeld is 4 meter hoog en staat op een voetstuk van eveneens 4 meter. Aubroeck kapte ook de 10 bakstenen bas-reliëfs op de buitenzijde van de ringkroon waarop allegorische voorstellingen van een reeks ambachten en beroepen staan. Vooraan staat in reliëf de woorden "**Alberto Regi**". Op de buitenzijde van de rondgang tegen het trappenhuis is in metselwerk de vergulde letter "A" met daarboven een kroon aangebracht. Aan de binnenkant van de ringkroon staan twee gedichten in gouden letters, een Nederlandstalig van August van Cauwelaert, een Franstalig van Maurice Gauchez.

Het was ook de bedoeling de figuur van koningin Elisabeth bij het monument te betrekken. Zij werd geëerd voor haar verdienstelijk werk.

Het was ook de bedoeling de figuur van koningin Elisabeth bij het monument te betrekken. Zij werd geëerd voor haar verdienstelijk werk.

Karel Aubroeck trachtte dit zo goed mogelijk weer te geven in

een bakstenen fragment dat op het einde van WO II bij de aftocht van de Duitsers door een bom werd vernield. Tegen de muur van het trappengebouw heeft men nadien een rechthoekige bronzen reliëfplaat gehangen met de voorstelling van Koningin Elisabeth die een gewonde soldaat verzorgt met daaronder een gedenkplaat. Oorlogsomstandigheden en ouderdomsverschijnselen waren de oorzaak van een ernstige aftakeling van het monument. Na de overname heeft de Belgische Staat in 1974 het monument gerestaureerd en in 2001 gebeurde dit door toedoen en onder leiding van de Regie der gebouwen.

Vanaf 1945 kreeg de plechtigheid de benaming ‘Nationaal Huldebetoon aan Z.M. Koning Albert I en de Helden van de IJzer’. Tot op heden werd deze traditie elk jaar op de eerste zondag van de maand augustus in stand gehouden.

15. IJZERGEDENKTEKEN

foto's: paul de coninck

In het plantsoenpark aan de Iepersluis staat het IJzergedenkteken, door de “Herinnering Nationale Bond” in 1930 opgericht en op 26 oktober 1930 ingehuldigd.

Het is een werk van **beeldhouwer Pieter-Jan BRAECKE** en stelt een vrouw voor die, bovenop een hoge zuil, zich afwendt van de vijand en met de handen de Belgische kroon beschermt. De figuur staat op drie kanonlopen met de opschriften “FRANCE”, “BELGIE” en “ENGELAND”. De vrouw is uit negen op elkaar geplaatste blokken blauwe hardsteen vervaardigd.

Vóór de steunberen leunen vier monolithische soldaten tegen de rechthoekige stele waarboven hun hoofd en soms handen uitsteken: een blinde soldaat met tastende handen; een in het gezicht verminkte soldaat, die een rugzak draagt waarop een

opgerold deken ligt en waaraan een gamel hangt; een militair, die zijn blik naar de

hemel richt en een gedecoreerde soldaat die ongelukkig voor zich uitstaart. De helmen van de soldaten zijn gecamoufleerd met eikenbladeren. De militairen zijn gehuld in een regencape en staan te midden van het riet van de IJzer; tussen dit riet zijn bij de eerste drie soldaten respectievelijk een bom of kanon bal en de snuit van een verdrinkend paard zichtbaar. Wegens de overhangende soldatenmantel zijn afwisselend de opschriften "Yser 1914-1918", "IJzer 1914-1918" en eenmaal "Yser 14-1918" op de gedenksteen voor de soldaten aangebracht. De soldatenbeelden zijn voorzien van het monogram "PB" terwijl op het vrouwenbeeld "P. BRAECKE" vermeld staat. Tussen de soldaten in zijn gedenkplaten aangebracht. Hierop staan het Belgische wapenschild en de tekst "Eendracht-Macht België" in het Nederlands, Frans en Engels en op de vierde plaat de portretbuste van prins de Mérode met de tekst "Erigé par Ligue Nationale Souvenir, Voorzitter Prins de Mérode, Président Prince de Mérode. Opgericht door Herinnerings Nationale Bond – 1930."

De kunstenaar: PIETER-JAN BRAECKE

Pieter-Jan Braecke werd in 1858 te Nieuwpoort geboren. Als zoon van een Vlaamse timmerman, bleek reeds op jonge leeftijd zijn begaafdheid voor de tekenkunst en op zestienjarige leeftijd trad hij binnen in het atelier van beeldhouwer Henri Pickery te Brugge. Van 1879 tot 1883 zette hij zijn opleiding aan de Academie van Leuven verder. Hij nam in 1882 deel aan de Prijs van Rome. Hij werd samen met Isidore De Rudder tweede geklasseerd, terwijl Guillaume Charlier de eerste prijs in de wacht sleepte. Zijn bescheiden afkomst leidde hem naar het expressionisme en het voedde zijn verlangen om armoede, leed en zware arbeid aan de kaak te stellen in een eerst door Constantin Meunier en later door Rodin geïnspireerde stijl. Zijn liefde voor de Klassieken en zijn bewondering voor de Italiaanse meesters, brachten hem dicht bij het Idealisme of bij de cultus van de schoonheid. Toen hij omstreeks 1884 in Brussel aankwam, werkte hij eerst in het atelier van de ornamentele beeldhouwer Houtstont, alvorens bij Paul de Vigne te gaan werken. Het was waarschijnlijk in het atelier van Houtstont dat hij Victor Horta ontmoette. Reeds in 1885 stelde hij zijn eerste oorspronkelijk werk tentoon in het Salon van "L'Essor".

In 1892 stichtte hij met Emile Fabry, Ciamberlani, Victor Rousseau en anderen het eerste Salon "Pour l'Art". Gedurende tien jaar nam hij ook deel aan de voornaamste Belgische en Europese Salons, waaronder die van de Champ de Mars in Parijs. Hij ontwierp ook talrijke buitenbeelden, zoals "La Bûcheronne" (Kruidtuin) naar een klein bronzen model van Meunier, het Monument van Edouard Rémy (Ladeuzeplein te Leuven) of het Monument van Camille.(Tuinen van de Ter Kameren Abdij).

Als Groot officier van de Leopoldsorde en later van de Kroonorde, verzamelde hij een groot aantal medailles en Eerste Prijzen (o.a. Brussel 1889, Chicago 1893, München 1896, Venetië 1897, Barcelona 1898, Dresden 1901, Saint-Louis 1904). Tijdens de Wereldtentoonstelling van Parijs in 1900 kreeg hij de Gouden Medaille voor "Fleur de Serre". In 1901 werd zijn "Femmes de Pêcheurs" met geestdrift door de Nationale Maatschappij ontvangen. Dit werk ontwierp hij twintig jaar later in

marmer voor het Zeevaartmuseum van Glasgow.

In 1903 trouwde hij met zijn jong Italiaans model, Elodea Romeo. Deze gebeurtenis betekende een keerpunt in zijn leven. Hij werd leraar tekenkunst en later directeur van de Academie van Sint Joost-ten-Noode. Zijn samenwerking met Victor Horta werd verdergezet en mondde uit in gezamenlijke inzendingen voor internationale tentoonstellingen waarvoor hij nog talrijke Grote Prijzen kreeg: Turijn 1902, Milaan 1906, Parijs 1925. Na de Eerste Wereldoorlog werd er op hem beroep gedaan voor allerlei gedenkmomenten. Hij was lid van de Academies van Antwerpen en Milaan en trad in 1925 toe tot de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten. Op het einde van zijn leven wijdde hij zich aan de teken- en schilderkunst waarin hij dezelfde gevoelens trachtte te leggen als in zijn beeldhouwkunst. **Pieter-Jan Braecke** stierf op 10 november 1938. Hij tekende zelf zijn grafmonument dat in 1943 door Victor Horta, in samenwerking met beeldhouwer de Jonckheere, werd opgericht.

Een prachtige monografie werd door de Vlaamse Overheid Agentschap Ruimte en Erfgoed - Onroerend Erfgoed over deze kunstenaar uit Nieuwpoort uitgegeven.

16. BUSTE HENDRIK GEERAERT(café) privé-bezit

foto: paul de coninck

De kunstenaar is onbekend

De buste stelt **Hendrik Geeraert** (Nieuwpoort 15 juli 1863 – Brugge 14 januari 1925) voor, een Belgische volksheld, die in het Interbellum de verpersoonlijking van het burgerverzet tegen de Duitse invaller was. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd Hendrik Geeraert bij de Belgische soldaten achter de IJzer beroemd als de Nieuwpoortse schipper die in oktober 1914 'de sluizen in Nieuwpoort opende en alzo het Duitse leger een halt toeriep'.

Op zijn sterfbed werd hij op 25 december 1924 benoemd tot Ridder in de Leopoldsorde en tot 'legendarische figuur van het veldleger 1914-1918'. Hij werd onder massale belangstelling ten grave gedragen. In de Jaren 50 werd zijn portret op een bankbiljet van duizend Belgische franken vereeuwigd.

Leopold II - park

17. ENGELENFIGUUR

foto's: paul de coninck

Het standbeeld van Pieter-Jan BRAECKE (Engelenfiguur) staat sinds 18 september 1955 in het Leopold II-park. Het was afkomstig van de Nationale Bank van België en werd door de 'Vrienden van het Merghelynck Museum' geschonken aan de stad Nieuwpoort.

Half maart 2010 kreeg het na oprissing een nieuwe locatie (begin van de hoofddreef). Het charmant monumentje wordt voorgesteld als een beschermengel van de soliditeit en de stabiliteit van de munt. Het centrale gedeelte van het monumentje is geflankeerd door een kind en een leeuw. Het kind (putto) is uitgedost met een Romeinse helm en een mantel gedrapeerd over zijn schouder; het is gewapend met een dolk en een schild, en houdt een olijftak in de hand. De Belgische leeuw bewaakt het kasboek en een geldbeurs met een lint, voorzien van een medaille met de initialen BNB.

Tekst: Friede Lox

De kunstenaar: PIETER-JAN BRAECKE

Zie nummer 15

Stuiverwijk

18. HET GEZIN

foto: paul de coninck

Het houten beeldhouwwerk is eveneens van de hand van **Fernand VANDERPLANCKE**.

Dit beeld staat in de Stuiverwijk.

De kunstenaar: FERNAND VANDERPLANCKE

Zie nummer 11